

DEN
SOCIÁLNÍCH
SLUŽEB
V BOHUMÍNĚ
14. 10. 2010

KONFERENCE

PODPORUJEME
PROCES PLÁNOVÁNÍ
ROZVOJE
SOCIÁLNÍCH SLUŽEB
V NAŠÍ OBCI

14. 10. 2010

OBSAH:

Úvodní slovo	3
Násilí v rodině	5
Děti přibývá – jak dál s nabídkou školek	13
Bariéry – nejen ty stavební...	23
Pečovatelská služba dnes a zítra	32
Osoby bez přístřeší, aneb S čím se potýkáme	39
Příklad dobré praxe	43
Příspěvky účastníků konference	44
Fotodokumentace z průběhu konference	50

KONFERENCE

PODPORUJEME PROCES PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V NAŠÍ OBCI

Pro Město Bohumín vydal K3 Bohumín p.o.

Grafický návrh obálky, grafická úprava: Jiří Studnický, Milan Pěgřim - in-PRESS CZ s.r.o.

Tisk: INFO PRESS s.r.o., Havířov

Vydání: první, 2010

Neprošlo jazykovou úpravou.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

do rukou se Vám dostává bulletin, který je vydán u příležitosti konference v rámci projektu Den sociálních služeb v Bohumíně, která se konala dne 14.10. 2010. A jak to vše začalo?

V únoru letošního roku jsme se na jednání vedoucích pracovních skupin komunitního plánování sociálních služeb města Bohumína společně dohodli, že v měsíci říjnu uspořádáme druhý ročník Dne sociálních služeb. Z diskuze vyplynulo, že bychom při této příležitosti mohli rovněž uspořádat konferenci a to za účasti představitelů města Bohumína, týmu komunitního plánování, uživatelů služeb a odborníků z okolních měst. Myšlenka byla velice rychle převáděna do praxe, k čemuž pomohlo i zastupitelstvo města Bohumína, které schválilo na tuto akci finanční prostředky. Rovněž se nám podařilo získat dotaci z rozpočtu Moravskoslezského kraje.

V rámci komunitního plánování působí v Bohumíně celkem pět pracovních skupin, kdy každá skupina si dala za cíl vymyslet téma, nad kterým by chtěli v jednotlivých workshopech diskutovat.

Pracovní skupina pro prevenci sociálně-patologických jevů si vybrala téma „Násilí v rodině“, pracovní skupina pro péči o starší občany zase diskutovala nad službami pro seniory pod názvem „Pečovatelská služba dnes a zítra“. Problematikou kapacity předškolních zařízení se zabírala pracovní skupina pro rodiny s dětmi, jejichž téma mělo výstižný název „Děti přibývá – jak dál s nabídkou školek“. „Osoby bez přístřeší, aneb S čím se potýkáme“, toto velmi aktuální téma si vybrala pracovní skupina pro krizové situace. Ani zdravotně postižení občané nejsou v našem městě na okraji zájmu, což dokazuje název workshopu „Bariéry – nejen ty stavební“, kdy s touto problematikou přišla pracovní skupina pro zdravotně postižené občany.

Zastupitelstvo města Bohumína schválilo v roce 2007 dokument s názvem Komunitní plán sociálních služeb města Bohumína na období 2007 až 2010 a v současné době připravujeme Komunitní plán na další období, který budeme předkládat ke schválení zastupitelstvu města během příštího roku.

A právě výstupy z této konference nám budou rovněž sloužit jako podklady pro tvorbu nového komunitního plánu.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem organizátorům a účastníkům konference, městu Bohumín a Moravskoslezskému kraji za finanční prostředky, bez kterých by to nešlo a v neposlední řadě i agentuře K3, která nám zajistila hladký průběh konference. Věřím, že to byl pro všechny účastníky smysluplně strávený čas. Dovolím si tvrdit, že se nám podařilo nejen pojmenovat danou problematiku, ale najít i možné způsoby řešení.

Daniel Ucháč
vedoucí odboru sociálního
MěÚ Bohumín

Pracovní skupina pro prevenci sociálně
patologických jevů

NÁSILÍ V RODINĚ

Účastníci pracovní skupiny:

Mgr. Roman Brzezina – Farní sbor SCEAV Bohumín, Mgr. Ivana Fišerová – ZŠ Bohumín - Skřečoň, Bc. Kateřina Hanusková, Mgr. Lucie Klvačová, Bc. Iva Wronová – MěÚ Bohumín, Mgr. Pavla Hlisnikovská – Romodrom, o.s., Roman Honysz – Městská policie Bohumín, PhDr. Kateřina Kováčová, DiS. – ZŠ ČSA Bohumín, Mgr. Markéta Moldřiková, Mgr. Michaela Mičová – Bunkr, o.s., Bc. Nikola Šimíková, Bc. Martina Vilimová – Slezská diakonie, Taťána Tomášová -MŠ Rychvald

Anotace:

Naší hlavní myšlenkou, proč přijít s tématem Násilí v rodině, bylo přiblížení tohoto jevu, odehrávajícího se v naší společnosti, širší veřejnosti. Náš příspěvek Vám snad podá ucelené informace o násilí, které se odehrává v rodině, ale také snad Vás přiměje zamyslet se nad jeho závažností.

Násilí

Násilí je podle definice Světové zdravotnické organizace (WHO): „*záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu*“.

Rodina

Rodina je podle sociologické definice: „*skupina osob (případně více skupin osob) navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím (nebo srovnatelným právním vztahem) nebo adopcí, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí*“.

Existuje několik variant uspořádání rodiny. Základní („jádrovou“) rodinu tvoří muž a žena a jejich děti, zatímco rozšířená rodina zahrnuje prarodiče, tety, strýce a bratrance. Další modely jsou polygamní (obvykle patriarchální) rodina a neúplná rodina s jedním rodičem (obvykle ženou).

Další definice popisují rodinu prostřednictvím jejích funkcí: funkce reprodukční, sociálně ekonomické, kulturně výchovné, sociálně psychologické a emocionální.

Právní řád České republiky rodinu výslovně nedefinuje, ale pokládá za ni především rodinu založenou manželstvím.

Násilí v rodině

Při definování domácího násilí lze vycházet z trestního zákona, ve kterém byl poprvé v roce 2004 zapracován pojem „*týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě nebo osoby blízké*“. Přičemž osobou blízkou se rozumí příbuzní v přímé linii, zpravidla manžel, manželka, sourozenci nebo jiné osoby v poměru rodinném nebo jemu podob-

ném (partnerský vztah druha a družky). Základním rysem je, že jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu.

Domácí násilí je fyzické, psychické a nebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.

Jedná se o fyzické i slovní útoky, tělesné týrání, omezování osobní svobody, vydírání, sexuální zneužívání, výhrůžky apod. Toto chování vyvolává trvalý strach oběti ze svého trýznitele, což umožňuje násilníkovi udržovat nad obětí neomezené mocenské postavení a donutit ji, aby se podřídila jeho vůli. Kontrolu veškerého života oběti uplatňuje násilník jako svůj samozřejmý nárok. V širším slova smyslu lze za domácí násilí považovat veškeré násilí v rodině a domácnosti. V tomto smyslu je pak za násilí v rodině považováno jakékoli jednání či opomenutí, které negativně ovlivňuje nebo poškozuje oběť, narušuje její psychickou stabilitu a integritu, poškozuje rozvoj její osobnosti nebo omezuje svobodu.

V červenci roku 2006 proběhl v České republice **druhý sociologický reprezentativní výzkum o domácím násilí**. První výzkum na toto téma proběhl v roce 2001. Oba tyto výzkumy pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR, a.s. zrealizovala agentura STEM. (zdroj: STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR)

Mezi hlavní výstupy tohoto výzkumu patří bezesporu to, že velká většina veřejnosti (84 %) považuje domácí násilí za vážný problém, jehož řešení přesahuje možnosti soukromé sféry rodin a vyžaduje intervenci státu. Opakovaně se rovněž ukázalo, že nějakou zkušenost s domácím násilím má poměrně velká část lidí. Každý druhý člověk starší 15 let ví o nějakém případě partnerského násilí z doslechu, zhruba čtvrtina se s tímto druhem domácího násilí setkala přímo, a to nejčastěji v roli svědka, ale nijak výjimečně i v roli oběti. Hladina výskytu domácího násilí v ČR byla výzkumem potvrzena ve výši cca 16 % populace starší 15 let. Podobně jako v roce 2001 výzkum také prokázal, že ve velké části rodin, v nichž dochází k násilí mezi partnery, žijí děti (80 %) a v téměř třech pětinach těchto rodin se násilí odehrává přímo před jejich zraky. Naprostá většina veřejnosti je přesvědčena, že dnes se o problému domácího násilí více mluví (89 %), více se pro jeho řešení dělá (68 %) a pomoc pro oběti domácího násilí je dostupnější (74 %). Příznivý ohlas vyvolávají opatření učiněná v posledních letech, a to především zavedení **institutu vykazání násilníka z bytu** a zřízení intervenčních center.

Specifické znaky domácího násilí

- **blízké vztahy intimního charakteru**
- **emocionální provázanost** - jedná se nejčastěji o osoby, které jsou v příbuzenském vztahu nebo osoby jinak blízké (druh a družka apod.)
- **společné bydlení** - zpravidla společné bydlení, násilná i ohrožená osoba žijí v jednom bytě nebo domě a ohrožená osoba nemá možnost toto bydlení opustit
- **společná propojenost** - vzájemná úzká propojenost (mají spolu děti, vlastní s p o - lečný majetek, společný účet, často mají společný okruh přátel apod.)
- **asymetrie ve vztahu** - určující znak projevující se bezvýhradnou mocí na straně násilné osoby a naprostou bezmocí oběti, která je dlouhodobě udržovaná v závislém postavení, jedná se o nerovnoprávné postavení, kdy si násilná osoba vynucuje absolutní poslušnost a podřízenost
- **dlouhodobost** - násilí trvá často několik let a stále eskaluje (podle zkušeností z praxe žena často vyhledá pomoc až po 7 a více letech trvání násilí)
- **opakující se ataky** - domácí násilí představuje nepřetržitý koloběh útoků, ať již slovních nebo fyzických, přerušovaný fázemi usmírování, slibů a obdobími relativního klidu, které se však postupně zkracuje, zatímco období vytváření napětí a útoků se rozšiřuje
- **stupňující se agresivita** - útoky jsou s každým dalším opakováním brutálnější, objevila-li se na počátku rozvíjejícího se domácího násilí facka, na jeho konci může být vysoce nebezpečný fyzický útok, který zanechá celoživotní stopy a může vést k ohrožení zdraví oběti
- **skrytost** - většinou je domácí násilí skryté a odehrává se za zavřenými dveřmi doma, avšak zkušenosti z praxe ukazují, že domácí násilí se může přenést i na ulici v případě, že ohrožená osoba vyhledá pomoc a začne se odpoutávat od násilí a odejde ze společné domácnosti
- **obtížná postižitelnost a kontrolovatelnost** - vzhledem k tomu, že domácí násilí není vystaveno zrakům veřejnosti, odehrává se v soukromí bytu, je jakýkoli zásah do tohoto teritoria obtížnější a také dokazování násilí je složitější, v současné době již existují metodiky pro policisty, které rozpoznání domácího násilí ulehčují
- **pokračování násilí i po rozchodu** - zkušenosti ukazují, že domácí násilí má tendenci přetrvávat i po odchodu oběti ze společné domácnosti a rozvodu - tato situace nastává zejména v těch případech, kdy má ohrožená osoba s násilníkem děti, které se stávají prostředkem dalšího týrání

Druhy domácího násilí

Domácí násilí lze rozdělit na jednotlivé druhy, avšak z hlediska ohrožené osoby se prolínají a zpravidla se nedějí izolovaně.

- **Fyzické násilí** - je nejvíce viditelné, neboť zpravidla zanechává stopy v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin, zaschlé krve apod. Jde o brutální bolestivé útoky, které s sebou nesou riziko poškození zdraví a v extrémních případech může tento druh násilí vyústit v přímé ohrožení života. Mezi projevy fyzického násilí patří např. bití, píchání ostrými předměty, řezání, pálení, svazování, trhání vlasů, škrábání, ohrožování předměty nebo zbraněmi, kroucení rukou, odpírání jídla či spánku apod.
- **Psychické násilí** - souvisí s násilím fyzickým nebo se může odehrávat samostatně, zpravidla stojí na počátku rozvíjejícího se řetězce násilí fyzického, později je ohrožená osoba vystavena současně fyzickým útokům i nadávkám a ponižování. Je obtížně dokažitelné, neboť na první pohled není zřejmé, zda je osoba skutečně psychicky týraná. U psychického násilí si zprvu ohrožená osoba nemusí uvědomovat, že jde o násilí, např. mocenská opatření související s žárlivostí si vykládá jako velkou lásku apod. Zahrnuje soustavné ponižování, hrubé nadávání, urážení, zesměšňování na veřejnosti, vyhrožování, zastrasování, snižování osobních kvalit, znevažování schopností ohrožené osoby, využívání mocenských privilegií
- **Emocionální násilí** - je orientováno na osoby, zvířata a věci, ke kterým má ohrožená osoba citový vztah. Zaměření na osoby se nejčastěji orientuje na nejbližší lidi z okolí ohrožené osoby (děti, rodiče, sourozenci apod.). Zaměření na zvířata zahrnuje vyhrožování likvidací domácích zvířat nebo její provedení. Zaměření na věci zahrnuje ničění věcí patřících do osobního vlastnictví ohrožené osoby či věcí, ke kterým má vztah a představují nenahraditelnou vzpomínku, např. fotografie, dárky od rodičů, zděděné předměty jako památka na předky apod.
- **Sociální násilí** - zaměřuje se na sociální postavení a prostředí oběti. Zahrnuje izolování ohrožené osoby od ostatních lidí, zablokování telefonu, zákaz vycházení z bytu, kontrola času a sociálních kontaktů apod. V případě, že ohrožená osoba ztratí kontakt s vnějším světem, nemá možnost prodiskutovat svůj problém a srovnávat, dochází u ní k deformaci vnímání reality - normou se pak stává to, co žije, tedy dennodenní násilí

- **Ekonomické násilí** - dotýká se základních potřeb ohrožené osoby, jako je jídlo, bydlení, ošacení apod. Zahrnuje zákaz docházení do zaměstnání, nechávání se doprošovat o peníze, kontrolu vydávání peněz a požadování vyúčtování i nepatrných částek, odmítání financovat stravu, platit nájem, poskytovat ošacení, odebírání peněz, znemožnění disponovat společným účtem apod.
- **Sexuální násilí** - je rovněž hůře rozpoznatelné a dokazatelné, neboť zpravidla také nezanechává stopy a odehrává se v intimním prostředí bez svědků (v některých vyhraněných případech jsou svědky děti). Zahrnuje znásilnění, vynucování si sexuálního styku nebo sexuálních praktik proti vůli ohrožené osoby, sexuální napadání nebo napadání erotických částí těla, jednání s ohroženou osobou pouze jako se sexuálním objektem atd.

Obětí domácího násilí se může stát žena, dítě, muž, senior a zdravotně postižený člověk, kdy literatura vztahující se k tomuto tématu uvádí, že nejčastější skupinou, která je postižená tímto jevem je skupina žen a dětí.

Legislativa České republiky a násilí v rodině

Proti všem formám násilí chrání náš právní řád obětí násilného jednání především:

- Ústavou č. 1/1993Sb.
- Listinou základních práv a svobod č. 2/1993Sb.
- zákonem č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, v platném znění,
- zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění
- zákonem č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění
- zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění, jakož i některá ustanovení o vykázání ze společně obývaného obydlí dle policejního zákona a nebo předběžná opatření o zákazu vstupu do společného obydlí dle občanského soudního řádu.

Podle trestního zákona č. 40/2009 Sb. může v domácnostech docházet k těmto trestním činům: týrání osoby žijící ve společném obydlí, týrání svěřené osoby, nebezpečné pronásledování, těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví, zbavení osobní svobody, omezová-

ní osobní svobody, vydírání, útlak, znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, nebezpečné vyhrožování, vražda, zabití, ohrožování výchovy dítěte, svádění k pohlavnímu styku, porušování domovní svobody, opuštění dítěte, zanedbání povinné výživy

VYKÁZÁNÍ

Vykázání v ČR je nově upraveno s platností od 1. 1. 2009 v zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, konkrétně v §§ 44 až 47 „*Oprávnění vykázat z bytu nebo domu i z jeho bezprostředního okolí*“. Policie ČR poskytuje ohrožené osobě současně vždy personální i teritoriální ochranu.

Povinnost vykázané osoby:

- Zákaz vstupu do vymezeného prostoru.
- Zákaz navazování styku nebo kontaktu s ohroženou osobou.
- Odevzdat na místě všechny klíče od společného obydlí, které drží.

Právo vykázané osoby:

- Vzít si věci osobní potřeby, osobní cennosti a osobní doklady před odchodem.
- Vzít si věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání, pouze jedenkrát v průběhu desetidenního vykázaní a jen v přítomnosti policisty.
- Být policistou poučen o právech a povinnostech, o možnostech dalšího ubytování.
- Sdílet adresu pro doručování.
- Ověřit vykázaní na tísňové lince 158.
- Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní.

Mgr. Markéta Moldříková, Mgr. Michaela Mičová

Použité zdroje:

1. <http://www.acorus.cz/cz/informace-o-domacim-nasili.html>

2. <http://bkb.juristic.cz/80340/old>

3. <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/ohrozene-osoby/r25>

4. <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/legislativa-v-cr/>

Výstup z diskuze účastníků workshopu

Workshop naší pracovní skupiny se nesl v duchu násilí v rodině neboli domácího násilí. Byly předány základní informace, které se týkají tohoto tématu a pro ucelenost informací byla z řad odborníků na toto téma přizvána paní Mgr. Martina Vilímová, která pracuje jako vedoucí pracovník v Poradně pro oběti násilí, týrání a zneužívání ELPIS Ostrava. Během diskuze, která probíhala na toto téma, vzešly tyto důležité informace:

Násilí v rodině je téma diskutované, které je široké veřejnosti poměrně známe.

Je to téma, o kterém se začíná více hovořit a podnikají se kroky, které vedou k jeho eliminaci.

V Bohumíně se s tímto druhem násilí pracovníci v různých oblastech setkávají, ale počet nahlášených útoků se pohybuje ve velmi nízkých číslech

Díky tématu násilí v rodině se na tomto workshopu otevřela také otázka šikany a kyberšikany (též kybernetická šikana, počítačová šikana). Pro objasnění tohoto pojmu je kyberšikana druh šikany, který využívá elektronické prostředky jako jsou mobilní telefony, e-maily, pagery, internet, blogy apod. Její nejobvyklejší projevy představuje zaslání obtěžujících, urážejících či útočných mailů a SMS, vytváření stránek a blogů dehonestujících ostatní, popřípadě může kyberšikana sloužit k posilování klasických forem šikany, nejčastěji prostřednictvím nahrání scény na mobilní telefon a jejího následného rozeslání známým dotyčného, popřípadě vystavení na internetu.

Pro efektivní řešení tohoto aktuálního problému, jak vyplynulo z debaty, je nutná spolupráce především škol, které jsou v našem městě uzavřenou komunitou.

Pracovní skupina pro rodiny s dětmi

DĚTÍ PŘIBÝVÁ – JAK DÁL S NABÍDKOU ŠKOLEK

Účastníci pracovní skupiny:

Renáta Bajgerová - MaRC Sluníčko Havířov, Vilém Bannert - člen rady Města Bohumín, Alice Chlebovská - kulturní a informační centrum MěÚ Klimkovice, Petra Kalichová - CMR Bobeš a vedoucí skupiny Pro rodiny s dětmi, Mgr. Lenka Kalniková - CPR Sluníčko Karviná, koordinátorka Sítě MC pro Moravskoslezský kraj, Renáta Návratová - RC Želvička Klimkovice, Mgr. Petra Nováková - psycholog, zástupce uživatelů-rodin s dětmi předškolního věku, Mgr. Věra Palková - místostarostka MěÚ Bohumín, náměstkyně hejtmana Moravskoslezského kraje, Lenka Olbortová - CMR Bobeš, Mgr. Pavla Skokanová, Jarmila Magyarová, Petra Okenicová DiS. - MěÚ Bohumín, Vilma Valentová - RC Slůně, Mgr. Ondřej Veselý - člen pracovní skupiny KP RsD

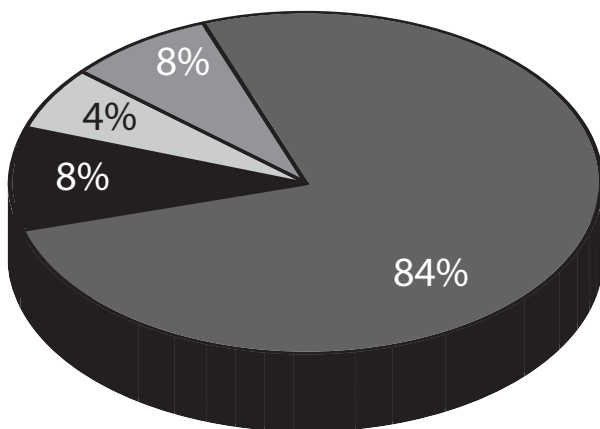
Skupina během workshopu projednala problematiku spojenou se situací, kdy přibývá děti z populace silných ročníků 70. let. V Bohumíně se v letech 2006 a 2007 narodilo téměř o jednu pětinu více dětí, než v letech předcházejících. Zároveň celá společnost prochází novými trendy jako je čerpání vícerychlostní rodičovské dovolené, dřívější návrat matek do zaměstnání po ukončení rodičovské dovolené. Lokálním problémem, jak jej vnímají uživatelé je také nedostatek míst v mateřských školách v centru města.

Podkladem pro jednání byly výstupy z ankety, která byla realizována mezi rodinami s dětmi a rodinami očekávající narození dítěte v období srpen až září 2010. Jednalo se o rodiny, které mají zájem o umístění dítěte v mateřské škole či v jiném zařízení podob-

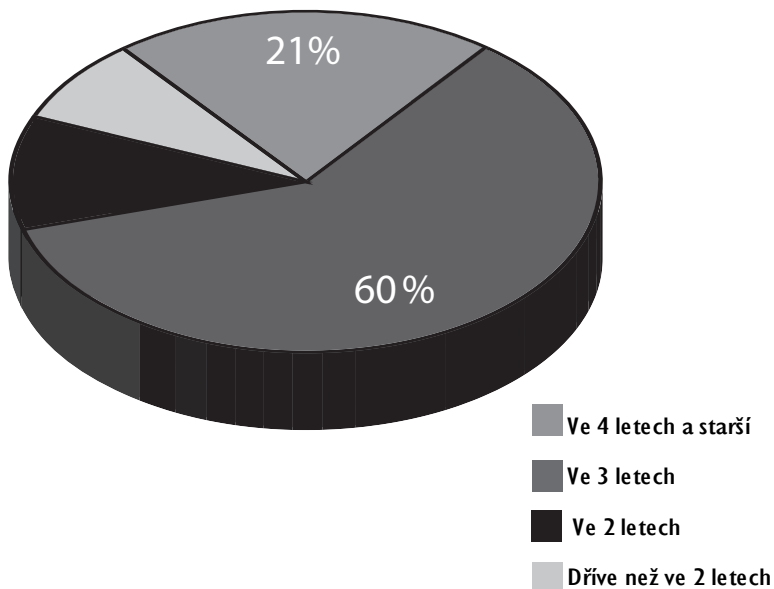
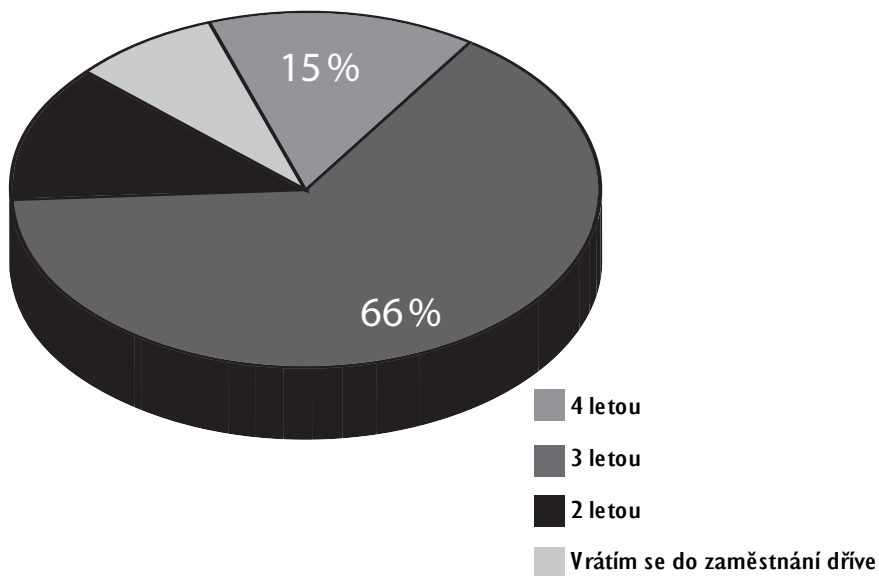
ného zaměření v Bohumíně. Vyplněnou anonymní anketu odevzdalo 49 rodin.

VÝSTUPY Z ANKETY

1. Po ukončení vaší rodičovské dovolené plánujete:

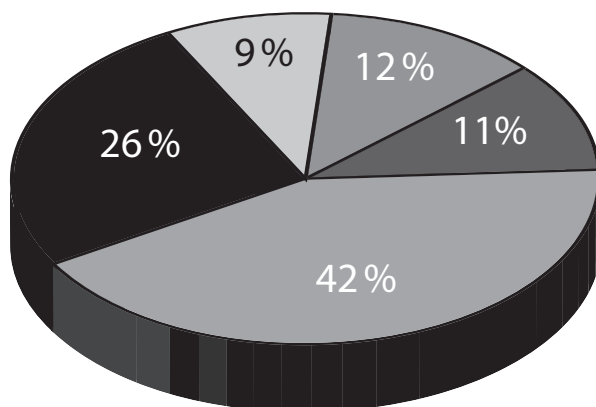

- Umístit dítě do MŠ
- Bude jej hlídat babička nebo jiný příbuzný
- Bude hlídat placená chůva
- Využiju komerčně poskytované služby

2. Pokud by byla možnost, umístila by jste dítě do MŠ:**3. Máte nahlášenou rodičovskou dovolenou**

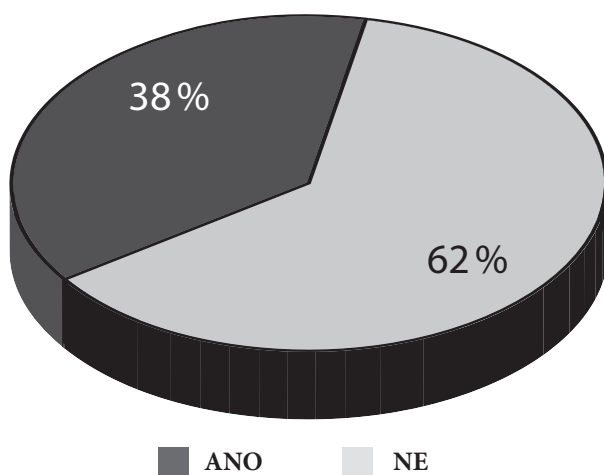

5. Které služby jsou pro vás nejdůležitější v období rod. dovolené.

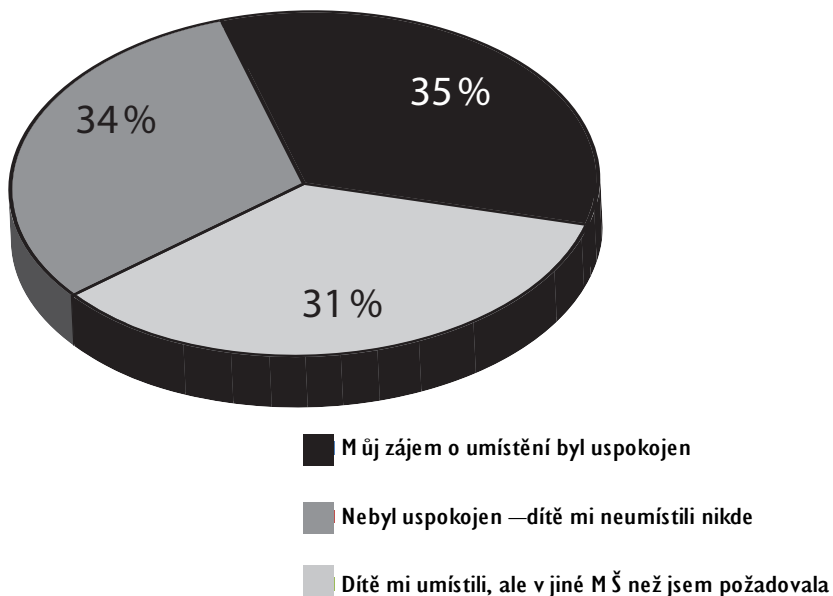
- Setkávání a kontakt s jinými maminkami (rodiči)
- Organizované programy pro děti
- Organizované programy pro rodiče s dětmi (např. plav., cvič. atd.)
- Kulturní akce pro rodiny s dětmi
- Vzdělávání rodičů v péči o dítě

5. Informovala jste se již na možnosti umístění dítěte do MŠ? .

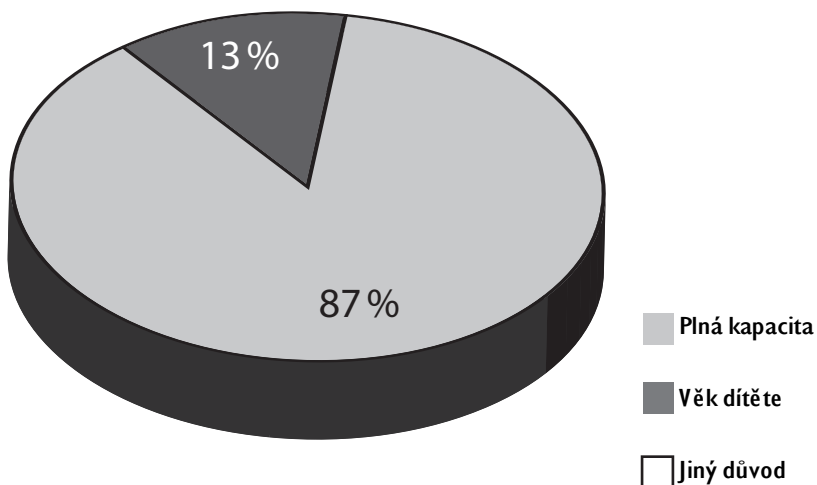

- ANO
- NE

7. Pokud ano – s jakým výsledkem

8. Pokud vám DÍTĚ NEUMÍSTILI - z jakého důvodu?

Další nejčastější připomínky uváděné v anketách:

„Nejsem vůbec spokojena – v Bohumíně vůbec nejsou volná místa ve školkách, natož pro děti mladší 3 let – zřídila bych třídy pro děti mladší 3 let a i s vyšším školným. Nejsou zde jesle, budu muset vozit dítě mimo Bohumín.“

„Chybí zde zařízení pro děti od 1 roku místo MŠ (jesle)“.

„Uvítala bych jesle pro malé děti“

„Uvítala bych umístění do jeslí, jelikož se vracím do práce na částečný úvazek od 6 měsíců dítěte a dále prodloužit otvírací hodiny MŠ (mám úřední dny; pracuji mimo Bohumín).“

„MŠ mají otevřeno jen do 16 hod, což je při zaměstnání mimo Bohumín neřešitelný problém“

„Zřídít méně početné třídy ve školkách“

„Pouze jednu přihlášku – to je k neuvěření !“

„Není možné umístit dítě do MŠ dříve, než ve 2 letech“

„Bylo by přínosem, kdyby se počet míst v MŠ zvýšil“

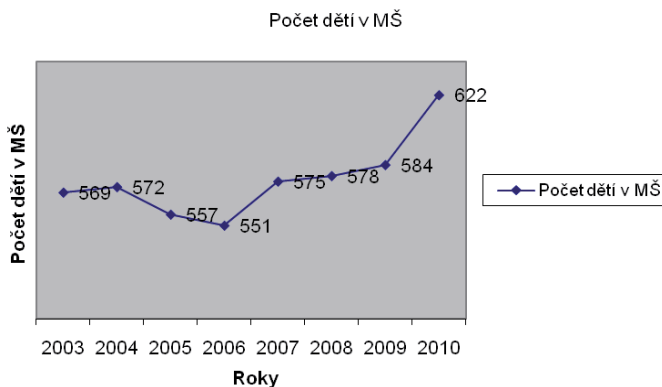
„Nejsem spokojená – nedostatek míst v centru“ (opakovaně uváděno)

„Pracující matka musí dojíždět do MŠ mimo centrum“

Situace byla zmapována a podložena těmito údaji, které pro workshop zpracovala Mgr. Pavla Skokanová, vedoucí odboru školství MěÚ Bohumín:

Počet dětí umístěných v MŠ v uplynulých letech:

Roky	Počet dětí v MŠ
2003	569
2004	572
2005	557
2006	551
2007	575
2008	578
2009	584
2010	622

Výstupy z diskuze účastníků workshopu:

Město má zájem uspokojit poptávku jak po umístění dětí od 3 let věku, tak dětí mladších, avšak je limitováno dostupností míst ve školkách obecně (naplnění je dáno legislativně i kapacitně). Proto mělo snahu vypracovávat nové postupy při umísťování dětí do MŠ (jiný systém zápisů).

Během jednání bylo účastníky poukázáno na finanční stránku poskytování služby hlídání dětí jiným subjektem než městem. Cena v těchto zařízeních se v regionu pohybuje v relaci cca 6 000,- Kč na měsíc (cena nezahrnuje stravné). Zástupci odboru školství MěÚ Bohumín navštívili soukromé zařízení Budulínek v Ostravě a přímo v místě realizace konzultovali problematiku provozování tříd pro děti mladší 3 let. Je otázkou, zda je toto řešení (provozování soukromým subjektem) pro většinovou populaci Bohumína finančně dostupné. Při zřízení tříd pro děti mladší 3 let by tedy bylo zřejmě nutné, aby provozovatelem této třídy bylo město.

Další otázkou, která byla pro diskutována bylo místo realizace, kde by třída pro děti mladší 3 let byla otevřena. V MŠ Nerudova jsou kapacitní rezervy (v současné době prádelna a prostory RC Sluně – bývalá třída MŠ). Tyto by v případě poptávky po službě mohly být pro otevření nové třídy k dispozici. Do té doby je však třeba dopracovat provozní a legislativní opatření, které specifikují podmínky pro pobyt dětí mladších 3 let v zařízeních typu mateřská škola, miniškolky apod. Přesnější obraz poptávky bude dostupný v jarních měsících roku 2011, kdy proběhnou zápisy pro školní rok 2011/2012.

V diskuzi o postoji současných rodičů v problematice školek bylo mimo jiné také konstatováno, že je třeba pracovat s jejich (ne)informovaností z dané oblasti. Jsou laici, a proto na mnohé věci mohou mít zkreslený názor, vedoucí k přesvědčení, že není dostatečná snaha a vůle města situaci řešit. Na druhé straně jsou dnešní mladí rodiče nároční v poptávce po kvalitní službě a jsou ochotni za službu platit i vyšší částky.

Ze strany zástupců účastníků workshopu – matek uživatelék – zazněly také faktické připomínky k občasnému zjednodušení pohledu na věc. V otázce placené služby zařízení hlídajícího děti bylo konstatováno, že matky ne vždy mají možnost využít hlídání dítěte příbuzným. Jsou tedy k formě placeného hlídání situací návratu do zaměstnání nuceny. Prarodiče jsou většinou v produktivním věku – jsou tedy v zaměstnání. Hlídání doma jiným rodinným příslušníkem vede k izolaci dí-

těte od kolektivu a brzdí jeho přirozený sociální vývoj. Také je diskutabilní zdravotní a fyzický stav hlídající osoby např. v důchodovém věku. Pokud matka nechá hlídat dítě placenou chůvou, musí také platit za hlídání a proto je možné, že umístění do placeného zařízení v konečné kalkulaci vyjde ve stejné a snad i nižší cenové relaci. MŠ umísťovaly přednostně děti matkám pracujícím, před matkami na rodičovské dovolené. V této oblasti bylo poukázáno na fakt, že dnes může být matka na rodičovské dovolené za stavu, že pracuje, pokud je o dítě řádně postaráno. Proto „status“ matka na rodičovské dovolené je poněkud zavádějící jako kritérium pro přednostní zařazení. Dalším aspektem je matka, která žádá o zařazení dítěte do MŠ v případě, že např. vykonává práci doma (účetní např.). Dále matky, které jsou na rodičovské dovolené s mladším dítětem a mají dítě starší 3 let, které však není do MŠ zařazeno, protože se jedná o matku na rodičovské dovolené. Starší dítě však již věkově patří do kolektivu dětí. Matky se mnohdy nevracejí předčasně do zaměstnání proto, že chtějí naplnit své pracovní ambice před péčí o dítě, jak bývá občas prezentováno. Často jde o tlak zaměstnavatele a obavu matku před ztrátou pracovního místa. Pokud matka při nástupu na mateřskou dovolenou nahlásí dvouletou délku, musí se po dvou letech do zaměstnání vrátit. Mnoho rodin je pod velkým ekonomickým tlakem současné situace, kdy otec ztratil zaměstnání (okres Karviná má jednu z nejvyšších měr nezaměstnanosti v ČR). Je zde také otázka také matek podnikatelek, které se jsou nuceny se do zaměstnání vracet brzy po narození dítěte (fungování firmy), matek, které mají významný post a proto je požadováno zaměstnavatelem jejich zapojení alespoň na částečný pracovní úvazek. Matky samoživitelky, které nemohou při hlídání dítěte zapojit otce. A další aspekty, které jsou mnohdy v otázce umísťování do MŠ opomíjeny nebo zlehčovány. Byl vysloven také názor, že i pokud by třída dětí mladších 3 let byla placena ve vyšší cenové hladině, než klasické MŠ, je pro rodinu stále dobrou investicí do udržení pracovního místa matky. Po přechodu do třídy pro děti od 3 let by platba byla již standartní.

Mateřská a rodinná centra sice nabízejí příležitostné hlídání dětí, avšak zde je služba vnímána spíše jako doplňková a je nabízena pouze v omezené časové úseky. Zatímco pracující matky potřebují tuto službu pravidelně, celotýdenně a v časových úsecích pokud možno od ranních hodin do pozdních odpoledních hodin. Děti mladší 3 let, jako součást služby musí mít stravování, spánek. Toto centra v současné nabídce nemají (prostor, personální podmínky aj.).

Dále bylo poukázáno ze strany matek na fakt, že pokud je žena pracující např. jako úřednice a má pracovní dobu několikrát týdně delší, není možno tuto situaci skloubit se současnou otvírací dobou MŠ. Stejná situace je, pokud matka pracuje mimo Bohumín. V současné situaci, kdy vysoká míra nezaměstnanosti nutí řešit situaci přijetím pracovního místa i mimo místo bydliště, mladým rodinám situaci s pobytem dětí v MŠ vzhledem k provozní době MŠ komplikuje. Kritika byla také k řešení situace nedostatku míst ve školkách v centru formou umístování dětí do MŠ v okrajových částech. Otázka mobility je v Bohumíně problematická. Mladé rodiny, pokud auto mají, jej využívají spíše pro dopravu otce do zaměstnání. Pro matku tedy může být obtížné dítě do MŠ na okraji města denně dopravovat. Městská doprava jezdí v poměrně dlouhých časových intervalech a v některých částech města je vzdálená. Pěší cesta do MŠ vzhledem k věku dítěte, vzdálenosti, počasí, možnosti mladšího sourozence v rodině (nemocné mladší dítě musí zůstat doma, jak matka dopraví starší dítě do MŠ?) je velmi diskutabilní.

Jednání skupiny se zúčastnili také zástupci z Klimkovic. Paní Návrátová Renáta (RC Želvička Klimkovic) a Chlebovská Alice (kulturní a informační centrum MěÚ Klimkovic) přijely na workshop jako hosté, kteří mají zájem sledovat proces jednání komunitního plánu, protože v Klimkovicích nemají zkušenosti s tímto typem řešení sociálních otázek při propojení veřejnosti, poskytovatelů služeb a města. Po ukončení konference vyjádřily velmi pozitivní názory o způsobu řešení problematiky v procesu komunitního plánování města Bohumín.

Během diskuze byl zmíněn i názor zapojení velkých firem při realizaci tzv. firemních školek. Tyto by však zřejmě upřednostňovaly umístění dětí svých zaměstnanců. Situaci nerovnováhy nabídky a poptávky by však toto mohlo zlepšit.

Závěrem bylo konstatováno, že je třeba zabývat se požadavky uživatelů (mladých rodin), zlepšovat jejich komplexní informovanost o problematice. Sledovat a respektovat nové trendy vývoje rodinné politiky ve vztahu k zaměstnanosti žen. Do procesu uspokojení požadavků je třeba zapojit uživatele (rodiny s dětmi), město a všechny subjekty, které mohou služby péče o děti v předškolním věku nabízet (soukromé subjekty, firmy na území města, rodinná centra). Dále je třeba informovat občany o možnostech a limitech města ve věci zřízení nových či alternativních forem těchto zařízení – komunikovat s veřejností. Město Bohumín má zájem otevřít jednu třídu pro děti mladší 3 let.

Trendy Evropské unie v této oblasti hovoří o nepřipravenosti České republiky v řešení otázky slučitelnosti profesního a rodinného života. Tyto otázky jsou však neřešeny na legislativní úrovni (ministerstva, kraje) a proto je celý proces zavádění do praxe komplikovaný. Nechybí vůle zúčastněných stran, chybí prováděcí nástroje.

Zpracovala:

Petra Kalichová, vedoucí skupiny Rodiny s dětmi,

KP sociálních služeb města Bohumín

Pracovní skupina pro zdravotně postižené občany

Pracovní skupina pro zdravotně postižené občany

BARIÉRY – NEJEN TY STAVEBNÍ...

Účastníci pracovní skupiny:

Bc. Jaroslava Krömerová – Slezská diakonie, středisko SALOME, Jindřiška Kučová – Centrum soc.služeb Bohumín, Vlasta Patíková, Ing.Lenka Andršová, Ing. Zdena Šarmanová, Ing.Marie Cilečková – MěÚ Krnov, Ing.Hana Gonsiorová, Ing.Dalibor Třaskoš, Ing.Jiří Drlík, Jana Czczotková – MěÚ Bohumín, Lenka Venglařová, DiS. – Slezská diakonie, Ing.Blanka Ryšavá, ing.Markéta Mikuláčková – zástupce rodičů, kteří mají dítě s handicapem, Anna Švancarová – zástupce skupiny pro seniory KP Bohumín, Mgr.Lenka Stibůrková – ZŠ Bezručova Bohumín.

Autor: Bc. Jaroslava Krömerová – Slezská diakonie, středisko SALOME

Při vyslovení slova bariéra si každý může představit něco jiného. Pokud se však zeptáte člověka, který je nějakým způsobem handicapován, odpoví vám, že ve svém okolí se potýká především se dvěma typy bariér. Patří zde bariéry **psychické** a samozřejmě **fyzické**. Mohli bychom si také položit otázku, který typ je pro člověka s handicapem horší. Odpověď asi nenalezneme. Psychické bariéry totiž TVOŘÍ bariéry fyzické, a ty znemožňují pohyb osobám s postižením, izolují je od okolí a tím zpětně vytvářejí bariéry psychické. **Právě a nejen proto, jsme práci naší pracovní skupiny zacílili tímto směrem a s touto tématikou souvisel i výběr hostů a aktivních účastníků.**

V úvodu práce skupiny bylo pro všechny zúčastněné zajímavé zjistit, kdo všechno může být problematikou bariér „zasažen“. Jsou to osoby s omezenou schopností pohybu a orientace – osoby postižené pohybově (zejména osoby na vozíku pro invalidy), zrakově, sluchově, nebo osoby pokročilého věku, těhotné ženy a osoby doprovázející dítě v kočárku, dítě do tří let, popřípadě osoby s mentálním postižením. Zároveň zazněla v prezentaci velmi výstižná definice Romana Markoviče:

„Architektonické bariéry jsou takové **situace**, při kterých okolní prostředí neposkytuje osobě samostatně se pohybující, dostatek srozumitelných informací, které může využít pro svoji spolehlivou orientaci a zároveň bezpečný pohyb, anebo pokud jí okolní prostředí, ve kterém se pohybuje, znemožňuje a nebo ztěžuje přístup do její cesty.“ Představen byl pracovní materiál skupiny pro zdravotně postižené, která působí v Bohumíně v rámci komunitního plánování.

Problematika bariér ve městě vzešla ze SWOT analýzy ve skupině pro zdravotně postižené, která proběhla již v roce 2008. Této analýzy se zúčastnili zástupci zadavatele, poskytovatelů soc. služeb a uživatelů, včetně hostů z řad odborné veřejnosti. Na základě závěrů vzešlých z dalších pracovních schůzek byly mezi jednotlivé členy pracovní skupiny rozeslány materiály a podklady pro mapování bariér ve městě Bohumin ve vybraných institucích.

Posuzovány byly vstup do budovy (schody, zvonky, důstojný vchod jako všichni občané, nutnost přivolání zvonkem apod.), další pohyb v budově – bezprahovost, šířka dveřních zárubní, běžná přístupnost všech služeb, včetně použití WC a speciální „vychytávky“ – madla, schodolezy, výtahy aj. – funkčnost, znalost obsluhy, přístupnost.

Jak to tedy v současnosti v Bohumíně vypadá s bariérami?

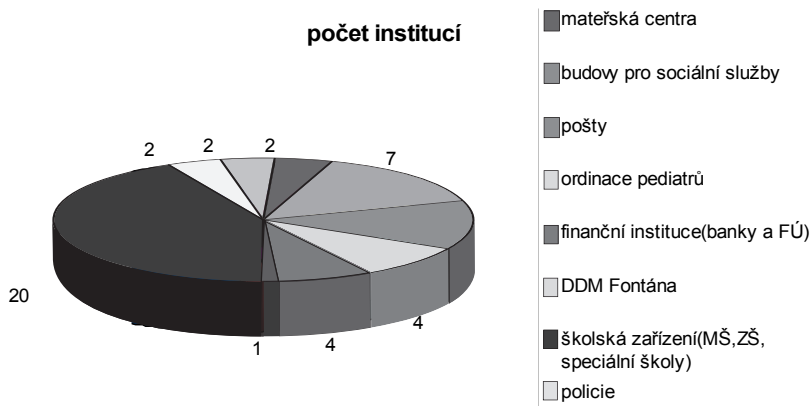
Bylo zmapováno 48 institucí. Na „mapování“ se podíleli členové pracovní skupiny pro zdravotně postižené a velkou měrou nám napomohli členové pracovní skupiny pro rodiny s dětmi.

Výběr institucí byl dán předpokladem jejich využití cílovou skupinou, tj. osobami s omezenou schopností pohybu a orientace (tak, jak ji vymezuje vyhláška 369/2001 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ze dne 24. října 2001, o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace).

V roce 2009 se problematika bariér v Bohumíně soustředila na mapování dalších institucí a rozšířila se o problematiku „lavičkostezek“. Inspirací se nám stalo komunitní plánování v Krnově. Toto téma bylo také součástí jednání pracovní skupiny na konferenci.

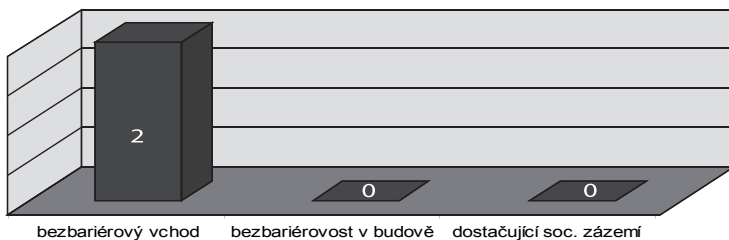
Institute v Bohumíně, kde byly sledovány podmínky bariérovosti

Bariérovost 48 institucí v Bohumíně

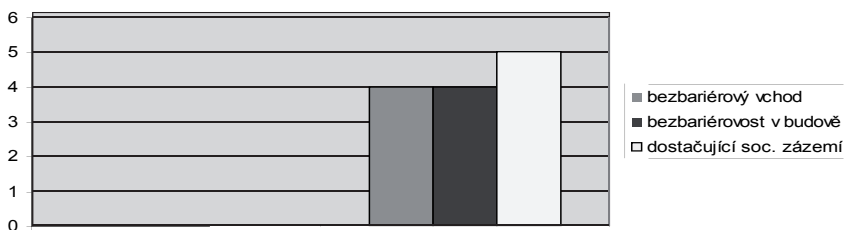
Přehled bariérovosti institucí dle ukazatelů „vchod do budovy“, „bariéry v budově“, „sociální zázemí“

Mateřská centra v Bohumíně

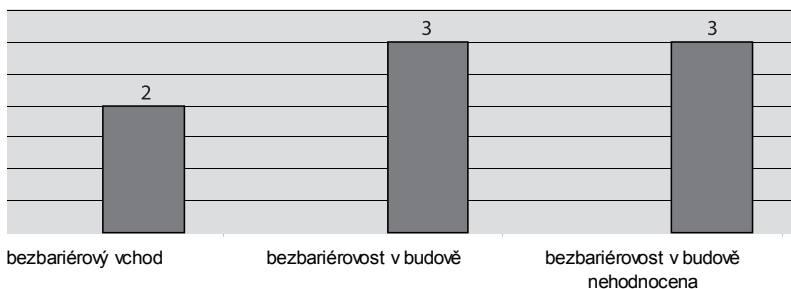
- + bezbariérové vchody přízemní pro stoly bez schodů velké herny
- nedostačující šířka dveří pro manipulaci s vozíky a kočárky, nedostačující hyg. zázemí (bariérové), nedostačující manipulační prostory
- + stále je zde vysoce sledovaná problematika bariér

7 objektů sociálních služeb v Bohumíně

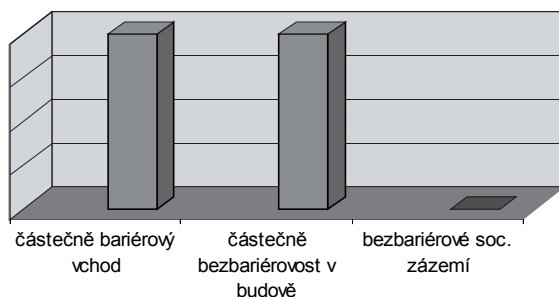
- opravy a úpravy stávajících prostor vysoká míra motivace pro bezbariérovost

6 pošt v Bohumíně a městských částech

- + Pracoviště pošty na Nerudově ulici v Bohumíně plně bezbariérové. Polovina pracovišť pošt byla hodnocena i v prostorách uvnitř a byla shledána bez bariér. Všechna pracoviště mají zvonky pro přivolání služby.

ordinace pediatriů v Bohumíně

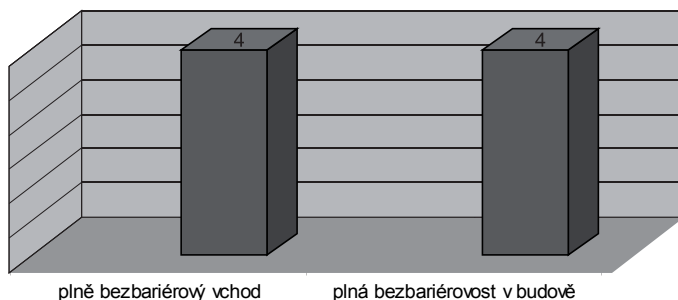

– Velká část pošt má nedostačující podmínky pro vstup do budovy zvonky, schůdky, těžké dveře.

+ V budově polikliniky je výtah, další objekt na Nerudově ulici je přízemní. Vysoká míra motivace pro vstřícnost k maminkám s dětmi možnost vjet v některých ordinacích s kočárkem až do čekárny nebo těsně před ní (v budově na ul. Čáslavská).

– Jako problematické se jeví vchodové dveře a manipulace s nimi, velká míra bariér v přístupu na toalety. V budově na Nerudově ulici se s kočárky do budovy vstup nesmí, přestože je čekárna dostatečně prostorná. Pro jejich „parkování“ je vymezen prostor před ordinacemi s malou stříškou. Tato praxe není příliš příjemná hlavně pro manipulaci s malými miminky zvláště v zimním období, a také kvůli možným krádežím.

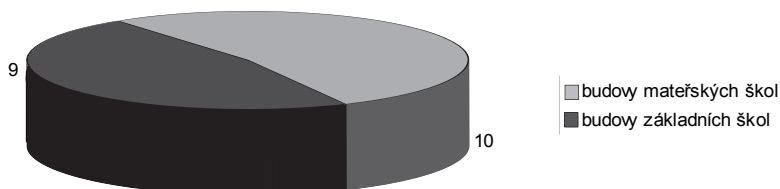
Finanční instituce v Bohumíně (4)

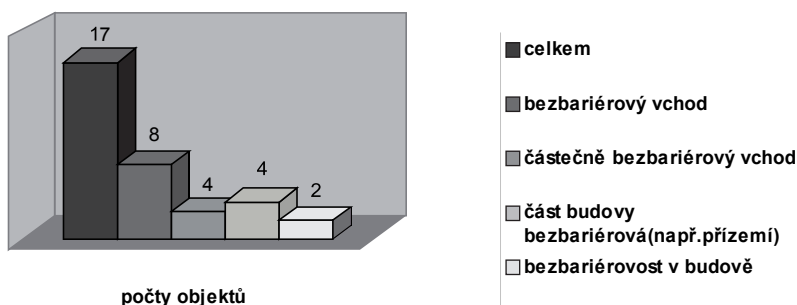
+ Nejlepší „skóre“ bezbariérovosti.

Částečná bariérovost (především při vstupu do budovy) byla zjištěna na Finančním úřadě.

Budovy MŠ a ZŠ v Bohumíně

Mateřská centra v Bohumíně

+ Nově (od prováděného průzkumu) byla otevřena třída MŠ a školní družiny v Bohumíně – Skřečoni, která odpovídá požadavkům na bezbariérovost. Na ZŠ ČSA jsou dvě třídy pro děti se speciálními potřebami, pro prostory ZŠ Masarykovy na ul. Seifertově se zpracovává záměr – projekt pro zřízení výtahu. Tři třídy pro děti se speciálními potřebami jsou v budově denního stacionáře SALOME – jsou naprosto bezbariérové. Stejně jako pracoviště ve Starém Bohumíně (2 třídy střední školy praktické).

– Vchody do budov jsou převážně bariérové a není možný ani bezproblémový pohyb po budovách na vozíku, nebo například při ztížené schopnosti chůze. Týká se to nejen dětí, ale i například učitelů, rodičů dětí, kteří mohou mít také handicap.

Budovy policie – PČR a MP

- + Velkou změnou prošla budova PČR, která je od února 2010 plně bezbariérová.
- Přístup na Městskou policii pouze po prudkých a úzkých schodech. Vnitřní prostory tamtéž nespĺňují podmínky pro pohyb“bez bariér“.

Budovy městského úřadu v Bohumíně

+ Vchod do HLAVNÍ budovy je umožněn dveřmi ovládanými senzorickým spínačem, lze využít výtahu, všechny kanceláře a zasedací místnosti jsou přístupné, s odpovídající šířkou dveří, WC bezbariérové, přístupné veřejnosti. Ztížený a mírně komplikovaný bezbariérový vstup zadním vchodem do vedlejší budovy MěÚ.

Uvedený materiál je prvním nástrojem, kterým pracovní skupina pro zdravotně postižené praktickým způsobem zjišťovala, jaký je současný stav bariér v některých institucích v Bohumíně. Vnímáme jej jako odrazový můstek pro další aktivity, které budeme nejen v rámci komunitního plánování v této oblasti vyvíjet.

Zároveň jde o upozornění směrem k široké veřejnosti i směrem k institucím, které mohou stav bariér v našem městě ovlivnit. Má sloužit jako názorná ukáзка a přehled toho, v jaké fázi se nyní nacházíme.

Vycházíme přitom z předpokladu, že v mapování institucí budeme dále pokračovat. Také očekáváme otevření širší diskuse k této problematice, která by měla vést ke konkrétním opatřením a krokům. Ta se nám podaří nalézt jen tehdy, bude-li naše vnímání bariér nastaveno nejen jako povinnost, kterou máme vůči lidem s omezením nejrůznějšího stupně a rozsahu, ale začneme-li odstranění bariér vnímat jako SAMOZŘEJMOST.

Odstraňování bariér ve městě Krnově

Autor: Vlasta Patíková – vedoucí oddělení sociálních služeb s soc. pomoci , soc. odbor, MěÚ Krnov

Ve městě proběhl v roce 2006 průzkum bezbariérovosti. Do dotazníkového šetření bariér byla zapojena také veřejnost – 227 občanů a 167 uživatelů sociálních služeb. Z provedené analýzy vzešly nejen problematická místa ve městě, ale i návrhy a nápady jejich řešení. Realizovaný výzkum prokázal potřebnost a přínos zkoumání otázek bezbariérovosti města. Výzkum byl v tomto směru poměrně ojedinělou iniciativou nejen v rámci Moravskoslezského kraje, ale i v republikovém rozměru.

Přínos pro město a občany:

Nejdůležitější byla skutečnost, že zjištěné poznatky přispívají k dalšímu zkvalitňování exteriéru a interiérů města Krnova ve prospěch osob zdravotně postižených, ale i ve prospěch všech občanů města. V roce 2007 byla proto v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb města Krnova ustavena pracovní skupina Bariéry. Členové pracovní skupiny Bariéry byly do svých funkcí jmenováni z řad poskytovatelů sociálních služeb, pracovníků odborů MÚ Krnov, ale i dobrovolníků, kteří se vzhledem ke svému zdravotnímu postižení s bariérami setkávají v každodenním životě. I přes výsledky analýzy bezbariérovosti se členové pracovní skupiny Bariéry dále věnovali mapování bariér ve městě, z výsledků analýzy a dalších zjištěných bariér členové vypracovali 4 trasy ve městě.

V rámci jedné z nich byl v roce 2008 podán projekt „Komplexní bezbariérová trasa“ na Úřad vlády – (Národní rozvojový program mobility pro všechny). Město Krnov v rámci podaného projektu získalo podporu a v roce 2009 mohlo začít s chystanými úpravami budov (vybudování výtahu) i komunikací (přechody, chodníky).

Pracovní skupina Bariéry nadále pracuje, v současné době se věnuje mapování komunikací a budov z hlediska kulturního využití zdravotně postižených osob.

Ve městě Krnově se také daří, za příkladné spolupráce odboru správy majetku města Krnova, realizovat nápad **LAVIČKOSTEZEK**.

Tento nápad vzešel z připomínkovacího řízení k I. Komunitnímu plánu sociálních služeb od seniorů. V roce 2008 se podařilo umístit 6 laviček na vytipovaných trasách směrem k centru města. V letošním roce 2010 se v umístování laviček pokračuje – dosud 9 nových laviček. Lavičkostezky vznikají v podstatě dvojím způsobem:

1) Z potřeb občanů, kdy sami určí lokalitu, kde jim lavička chybí na jejich cestě z domu do obchodů, na úřady, k lékaři. Občané mohou své žádosti podávat v průběhu roku, ale mnohem více využívají **Dne země**, kdy už je tradicí, že právě v tento den mohou přijít na náměstí, kde vedle jiných „aktivit“ je nachystaná mapa města a připínáčkem, zakreslením přímo

do mapy, slovním doplněním vyjádří svou potřebu k umístění laviček (popř. opravě některé z poškozených).

2) Vytipováním lokalit, kde potřeba laviček není až tak silná, ale její umístění je zde vhodné.

Letos bylo umístěno 6 laviček podél břehu Opavice - místo, které využívá spousta lidí při svých procházkách - maminky s dětmi, cyklisté, in-line bruslaři... V příštích letech se podél řeky budou umísťovat další lavičky.

Pracovní skupina pro péči o starší občany

PEČOVATELSKÁ SLUŽBA DNES A ZÍTRA

Účastníci pracovní skupiny:

Marie Neudertová - Domov Jistoty p.o Bohumín, Jana Handzelová - Sociální služby Karviná, p.o., Ing. Bernarda Urbancová, Bc. Gabriela Kuffová - Sociální služby Český Těšín, p.o., Bc. Anna Oršulíková, Marie Somerlíková, Lenka Voráčová - Centrum sociálních služeb Bohumín, Jana Sklárčiková - Bohumínská městská nemocnice, a.s., Lenka Vrublová – MěÚ Bohumín, Lydie Jariabková - Slezská diakonie, Věra Obluková - zástupce skupiny pro seniory KP Bohumín, Zdenka Lazarová, Marcela Gabryšová – členové sociální komise, Mgr. Hana Fuksová - zástupce uživatelů služby

Proč jsme toto téma zvolili

Pracovní skupina pro péči o starší občany vstupovala do procesu komunitního plánování sociálních služeb v Bohumíně s hlubokou znalostí této problematiky. Starší občané našeho regionu byli osloveni formou dotazníkového šetření. Analýza ukázala, že mladší i starší senioři preferují život v rodině či vlastní domácnosti. Proto si pracovní skupina stanovila priority a hledá cesty i možnosti k uspokojení jejich potřeb a přání.

Jsmo si vědomi, že přes vyslovené přání seniorů zůstat na stáří ve známém sociálním prostředí, jejich síly, i přes pomoc rodiny, vždy nestačí. S tímto úzce souvisí požadavky na práci i poslání již zavedené pečovatelské služby. Tato služba, v souladu s platnou legislativou, řeší poskytování terénní a ambulantní poskytování sociální služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.

Zajišťuje tyto základní činnosti:

- pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- pomoc při zajišťování chodu domácnosti,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.

Postupně je třeba zabezpečit nabídku pečovatelských a ošetrovatelských služeb v domácím prostředí klienta 24 hodin denně, a to pro všechny věkové kategorie seniorů i seniorů se zdravotními potížemi.

Nezanedbatelnou a potřebnou službou pro život v přirozeném prostředí se jeví i nově zavedená osobní asistence, která ve městě chyběla. Nezapomínáme, že významnou roli v kvalitě života seniorů hraje kontakt s okolním prostředím, zajištění vhodného a bezpečného prostředí i vytvoření podmínek k aktivnímu trávení volného času. Města a obce prostřednictvím pracovníků v sociálních službách zásadním způsobem pomáhají potřebné skupině našich starších spoluobčanů zachovávat lidskou soběstačnost a důstojnost. Nezapomínáme ani na finanční dostupnost jmenované potřebné služby, neboť dotování sociálních služeb i výše důchodů našich uživatelů jsou nejpálčivějším problémem.

Z toho vyplynuly 4 cíle, stanovené v I. etapě práce v rámci komunitního plánování sociálních služeb Bohumín v pracovní skupině pro péči o starší občany.

Cíle:

Klub důchodců – zajištění provozu klubu

Přechodné, odlehčovací pobyty

Osobní asistence v rámci Centra sociálních služeb

Centrum osobní hygieny

Tyto úkoly byly v průběhu čtyřletého období splněny. Byla prodloužená provozní doba pečovatelské služby na všechny dny v týdnu do 19 hodin denně, nově bylo otevřeno centrum denní hygieny. V říjnu 2009, v novém rekonstruovaném klubu seniorů, byla zahájena nabídka registrované služby osobní asistence.

V současné době dozrál čas nalézat prázdná nevyplněná místa v péči o seniory, která podpoří jejich aktivní život a která si zaslouží podporu při jejich řešení.

V péči o starší občany hraje svou velkou roli pomoc obce, která tuto službu zajišťuje i prostřednictvím pečovatelské služby. V zájmu hledání kvalitní a efektivní sociální služby může pomoci i konfrontace několika těchto služeb poskytovaných jinými obcemi.

Zákon o sociálních službách nabízí mnohé varianty řešení sociální situace potřebných seniorů. Jednotlivé obce zavedly a zavádějí různé typy sociální služby a daný problému zpravidla řeší ke spokojenosti seniorů. Lze konstatovat, že v současné době jsme dokázali poskytování terénní sociální služby nastavit dle požadavku občanů i zákona o sociálních službách. Dostáváme se do fáze, kde vedle samotného poskytování péče se stále více klade důraz na rozsah, kvalitu a hospodárnost poskytované služby. Ve finančním zajištění těchto služeb hrají velkou roli příspěvky zřizovatele, dotace a finanční spoluúcast uživatelů potřebným přiznaného příspěvku na péči. Tyto skutečnosti otevírají spoustu otázek - komu, jak, kdy a za kolik sociální služby poskytovat. Odpovědi na tyto otázky jsme hledali v průběhu konference k pečovatelské službě, na které se sešli zástupci poskytovatelů terénních sociálních služeb jiných měst a obcí.

V rámci diskuse shrnula problémy při poskytování terénních sociálních služeb ředitelka Centra sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace paní Ing. Bernarda Urbancová.

Postřehy z výkonu terénních služeb v organizaci Sociální služby Český Těšín, příspěvková organizace:

Máme za sebou téměř 4 roky uvedení zákona o sociálních službách do praxe. Přinesl nám mnoho nových informací, povinností, situací jak pro nás poskytovatele, tak pro uživatele služeb. Ve svém příspěvku bych se proto chtěla s vámi podělit o některé naše získané zkušenosti, poznatky a problémy, se kterými se v současné době potýkáme v naší organizaci, která poskytuje terénní sociální služby, a to pečovatelskou službu a osobní asistenci.

Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., který je účinný od 1. ledna 2007 změnil pojetí sociálních služeb v České republice. Dalo by se říci, že od 1. ledna 2007 se naplnilo očekávání uživatelů sociálních služeb i jejich poskytovatelů. Je to první zákon, který umožňuje občanům na základě svobodné volby si zvolit formu pomoci a typ služeb, které potřebuje dle svých specifických potřeb. Upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, zabývá se poskytováním sociálních služeb. Financování těchto služeb je formou dotací, ale zároveň dává do rukou uživatele finanční prostředky na úhradu sociální služby v podobě příspěvku na péči a uživatel si rozhodne, jak s těmito prostředky naloží.

Uplatnění zákona o sociálních službách v praxi směřuje k tomu, aby sociální služby volili lidé, kteří je opravdu potřebují, a v takové míře, ve které je potřebují. Zároveň aby poskytované služby odpovídaly normám kvalitní služby podle mezinárodních trendů a vědeckých poznatků. Nástrojem k tomuto směřování, vyplývajícím ze zákona o sociálních službách, je příspěvek na péči a standardy kvality sociálních služeb.

I když filozofie zákona preferuje terénní sociální služby před službami pobytovými, tak praxe bohužel ukazuje, že nový systém dotací a příspěvků klientů paradoxně napomáhá větší finanční stabilitě poskytovatelů pobytových služeb.

Asi jako každý poskytovatel i v naší organizaci se potýkáme s problémy v oblasti finančních zdrojů. V praxi se setkáváme se skutečností, že mnoho klientů (mnohdy i příjemců příspěvku na péči) využívá terénní sociální služby pouze v nezbytném rozsahu s tím, že jim zbývající potřebnou péči zajišťuje rodina, známí. V mnohých případech se ovšem toto nezakládá na pravdě, rodina se nestará vůbec nebo jen okrajově. Dle našich poznatků je snaha klientů ušetřit co nejvíce finančních prostředků, proto klient požaduje služby v co nejmenší frekvenci a v co nejmenším časovém rozpětí.

S opačným přístupem se v naší organizaci setkáváme u některých klientů, kteří mají dle usn. § 75 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, pečovatelskou službu bezplatně. Ve své evidenci máme celkem 14 bezplatných klientů. Jedná se účastníky odboje, soudně či mimosoudně rehabilitované dle příslušných předpisů nebo pozůstalé po těchto osobách, pokud jsou starší 70 let. U těchto klientů se mnohdy setkáváme dle našeho názoru se zneužíváním pečovatelské služby, neboť si nárokují zajištění úkonů ve značném rozsahu a časové náročnosti. S ohledem na skutečnost, že se většinou jedná o dlouhodobé klienty pečovatelské služby (ještě před účinností zákona o sociálních službách) velmi těžce se nám daří tyto klienty navést na nové podmínky poskytování pečovatelské služby.

Dle našich poznatků působí v praxi také problémy posuzování příspěvku na péči a kontrola jeho využití, a to jak administrativně, tak po stránce odborného vybavení, vzdělání pracovníků a jejich dostatečného počtu. V praxi se setkáváme se skutečností, že jsou odůvodněné podmínky pro řešení příspěvku na péči z důvodu značně zanedbané péče o příjemce tohoto příspěvku ze strany rodinných příslušníků. Přestože proběhne přešetření situace, a to i za naší přítomnosti, jsou zjištěny vážné nedostatky, je konstatována nedostatečná péče, přesto jsme se zatím v praxi neseťkali s opatřením směřujícím k odnětí či pozastavení výplaty příspěvku na péči. Zde si myslíme, že je nutná ze strany pracovníků sociálních odborů větší důraznost při provádění kontrol a následném řešení nedostatečné péče a využívání příspěvku na péči klientem.

Zákon o sociálních službách stanovil mnoho administrativních povinností, které nás doslova zatěžují. Poskytovatel musí být registrován a k registraci musí splnit řadu povinností. Má povinnosti v oblasti vzdělávání pracovníků, musí se podrobit kontrole orgánu inspekce kvality, musí naplnit standardy kvality, vše musí mít dokonale zdokumentováno a popsáno. Tato administrativní a věcná náročnost na poskytovatele vede sice k tomu, že klient má větší jistotu, že mu je poskytována kvalitní sociální péče, ale zároveň přináší poskytovateli celou řadu provozních, technických, personálních problémů a situací, které mnohdy nepřispívají ke klidnému průběhu poskytování služeb.

V praxi to znamená, že velkou část pracovního času věnujeme neustálému zdokonalování a přepracování standardů kvality sociálních služeb, pracovních postupů, pravidel apod. Když k tomu připočteme dobu strávenou nad dalšími administrativními úkony (záznamy o průběhu služby, statistika...), pak zjišťujeme, že v podstatě více papírujeme, než se staráme o klienty.

A to je dle mého názoru špatný trend. Sociální služby jsou pomáhající profesí, proto by měly především klientům pomáhat. Každý člověk je jedinečná osobnost, kte-

rá si zaslouží důstojný život. Všichni lidé bez výjimky mají stejné základní potřeby a je velkým úkolem všech, kdo pracují s lidmi, kteří potřebují naši pomoc, naučit se vnímat jejich potřeby a především hledat cesty, jak je naplňovat. Vždyť prostřednictvím nabízených služeb se pracovníci snaží vést klienty k maximální samostatnosti, rozvíjet jejich komunikační schopnosti, jejich dovednosti, pracovní návyky. K této záslužné, náročné práci ovšem potřebujeme nejen čas na samotný výkon konkrétních úkonů sociálních služeb, ale i dostatek času na získávání nových poznatků, vědomostí, zkušeností např. studiem literatury, získáváním zkušeností apod. Bohužel zatím zbývající čas pracovní náplně věnujeme administrativě.

Diskuse dále probíhala na témata státní dotace a referenční čísla výše úhrad pro konkrétní služby. Dopad snížení příspěvku na péči v I. stupni závislosti jak pro uživatele tak pro poskytovatele. Otázka rozvozu obědů jako sociální služba. Nízká společenská prestiž pracovníků v sociálních službách, především pečovatelek. Široká diskuze o významu aktivizace seniorů.

Závěr

Na této konferenci se sešli zástupci 4 mikroregionů bývalého okresu Karviná. Na základě prezentace a následné diskuze můžeme konstatovat, že systém poskytování PS je v rámci bývalého okresu Karviná obdobný. Společně jsme došli k závěru, že nový zákon o sociálních službách přinesl občanům řadu pozitiv.

Poskytování sociálních služeb je náročné poslání. Pracovníci v sociálních službách zasluží větší pozornost i poděkování, neboť jejich práce není vždy docenována a ani není dostatečně finančně ohodnocena. Společně si jen přejme zvýšení společenské prestiže pracovníků v sociálních službách, kteří pomáhají stovkám i tisícům lidí. Poskytovatelé sociálních služeb vnímají i negativa zákona při jeho aplikaci v praxi. Zatěžuje nás nadměrná byrokracie, omezené finanční možnosti jak na straně poskytovatele, tak na straně uživatelů (zákon sebou přinesl úhrady za poskytované služby).

Negativní postoj zaujímáme ke stanovení referenčních limitů na uživatele pro úhradu služby, což činí v současné době 700,- měsíčně. Tento fakt vnímáme jako rozpor s ustanovením § 2, zákona o sociálních službách, který mj. říká, že pomoc má vycházet z individuálních potřeb, působit aktivně, podporovat a motivovat klienta k další činnosti. Poskytovatel z důvodu financování registrované služby je tím posouván k nabízení a poskytování nadměrné péče seniorům, k tzv. přepečování.

V současné době má pečovatelská služba a terénní služby v Bohumíně našlápnuto správ-

ným směrem. Terénní služby jsou schopny zajistit péči v podstatě 24 hodin denně a tím oddálit umístění klienta do domova pro seniory. Do pobytové služby tak mohou lidé odejít opravdu, až jsou závislí na pomoci jiných fyzických osob či registrovaných subjektů, v plném rozsahu.

Z jednání vyplynulo, že poskytování přímé péče naší cílové skupině v terénu je dostačující. A nyní se otevírá otázka potřebnosti aktivizačních činností. Aktivní senior je spokojený senior, který oddaluje proces stárnutí či osamění....

Neudertová Marie
vedoucí pracovní skupiny pro péči o starší občany

Pracovní skupina pro krizové situace

OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ, ANEB S ČÍM SE POTÝKÁME

Účastníci pracovní skupiny:

Ing. Hana Buříková - Sdružení azylových domů, Ing. Eva Drdová, Daniela Kadlecová, Bc. Daniel Ucháč - MěÚ Bohumín, Jindřich Gavenda - přednosta osobní stanice Ostrava hlavní nádraží, Richard Jaro - osobní přeprava nádraží Bohumín, Ivana Karvalová, MUDr. Žoch, - II. chirurgická ambulance SZS Bohumín, Zdeňka Kniezková Brňáková, DiS., Monika Vavrečková, DiS. - Charita Bohumín, Ing. Josef Plášil, MBA – místostarosta Města Bohumín, Hana Sulovská, Bc. Ivana Holubová, DiS. - Charita Valašské Meziříčí, Zdeňka Svrčinová - Česká pošta Bohumín 1, Vítězslav Dominik - Úřad práce Bohumín, Ing. Karel Vach - Městská policie Bohumín

Anotace: Pozvání hosté workshopu skupiny pro krizové situace diskutovali u kulatého stolu nad problematikou spojenou s občany města, žijícími díky svému způsobu života na okraji společnosti. Účastni byli zástupci odborných profesí, kteří se při své práci s těmito lidmi setkávají. Bylo předneseno několik zásadních námětů k řešení: „Je potřebná v našem městě k Dennímu centru další sociální služba?“ „Je dostačující pro osoby bez domova vyhrazený prostor na nádraží? A je tato varianta důstojná?“ „Jak těmto problémovým lidem zajistit základní zdravotní péči?“ „Jak řešit *okrádání* neboli *dobrovolné* odevzdávání sociálních dávek a důchodů určitým jedincům?“

Charita Bohumín provozuje za finanční podpory Města Bohumín, MSK a ESF Nizkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší. Služba je určena dospělým mužům a ženám bez domova, kteří se pohybují na území města Bohumín.

Při snaze pomoci těmto lidem je nezbytná a zcela zásadní spolupráce s okolními partnery, nejčastěji:

- se sociálním odborem Městského úřadu Bohumín p. Bc. Danielem Ucháčem a p. Danielou Kadlecovou;
- s majetkovým odborem zastoupeným p. Ing. Evou Drdovou;
- s Úřadem práce Bohumín - s vedoucím oddělení poradenství pro zprostředkování zaměstnání p. Vítězslavem Dominikem;
- s Bohumínskou městskou nemocnicí, zejména p. MUDr. Žochem a zdravotní sestrou p. Ivanou Karvalovou;
- s Městskou policií a jejím ředitelem p. Ing. Vachem a Policií ČR;
- s Českými drahami a přednostou osobní stanice Ostrava hl. n. p. Jindřichem Gavendou a vedoucím osobní přepravy v Bohumíně p. Jarem;
- s Českou poštou na ulici A. Mickiewicze, zejména s vedoucí oddělení p. Zdeňkou Svrčinovou;
- se Sdružením azylových domů, zejména s p. Ing. Hanou Buřikovou
- s ubytovnami, azylovými zařízeními;
- s OSSZ, ČSSZ;
- Chceme přiblížit klienta Denního centra, který přichází se svými chybami i problémy a vysvětlit příčiny i důsledky specifického chování vyplývajícího ze samotné podstaty životního stylu člověka bez domova. Služba denního centra se prezentuje jako nizkoprahová. Nizkoprahovost je pro mnoho lidí slovo zatím neznámé. Znamená to, že se

snažíme, aby zařízení bylo maximálně přístupné. Je otevřeno každému z cílové skupiny bez omezení, pokud svým chováním a jednáním neomezuje a neohrožuje sám sebe, ostatní klienty, pracovníky či efektivitu služby. Pro omezení přístupu klienta ke službě není důvodem pasivita, svérázný životní styl či názorová odlišnost.

Kdo vyhledává služby Denního centra (DC)

- člověk, který neumí či nechce svou situaci řešit, nemá potřebu nic plánovat;
- klienti, nemající kde naplnit své základní lidské potřeby. DC vnímají jako místo, kde se mohou najíst, převléci se, vykoupat se, oholit se, vyprat si osobní prádlo, uložit si věci, odpočinout si, s někým promluvit... Mohou přicházet a odcházet v rámci otevírací doby zařízení dle svého uvážení;
- lidé, kteří mají velmi nízký standard hygieny – chce to určitý čas, aby své hygienické návyky znova považovali za samozřejmé;
- lidé, kteří jsou ve špatném zdravotním stavu. Trpí řadou chronických onemocnění – pracovníci DC jsou schopni provést drobná ošetření, poskytnout obvazový materiál, náplast, desinfekci ...;
- klienti, kteří jsou ve špatném fyzickém i psychickém stavu. Někteří klienti nejsou z těchto důvodů schopni dopravit se do DC, ty pak přivážíme charitním vozidlem;
- klienti, přicházející bez osobních dokladů - spolupráce s úřady je nezbytnou součástí;
- lidé rezignující, se zničenými sociálními vazbami, osoby opětovně recidivující v selhávání při zařazování do společnosti. Pracovníci DC jsou pro tuto práci pravidelně školeni, tak aby nezapomínali na respektující přístup, lidský kontakt, vytváření pocitu zájmu o klienta;
- lidé s velmi nízkou mírou motivace či zcela bez ní. V těchto případech se snažíme o to, aby si člověk začal znovu vážit sám sebe;
- lidé, kteří veškerý volný čas tráví na veřejném sektoru. Veškeré své činnosti provádějí na očích veřejnosti. Chybí jim zázemí, osobní prostor i k nejtímnějšímu lidským záležitostem;
- osoby bez soukromí, přenášející veškerý svůj hmotný majetek v igelitových taškách a pytlících. O toto málo často přicházejí – ztratí je, jsou okradeni ve spánku, v opilosti. Proto mají vše nejradyji stále u sebe pod dozorem. DC nabízí možnost uschování osobních věcí, druhé sady čistého oblečení, sezonního oblečení;
- klienti s typickým postojem prvotní nedůvěry a obranná pozice. S problémovými situ-

acemi se často vypořádávají s vulgaritou a agresivitou. Pracovníci DC musí být připraveni a školeni na toto chování;

- lidé se závislostmi, nejčastěji na alkoholu a levných náhražkách drog. Pracovníci DC si jsou vědomi toho, že být úplně střízlivý je pro klienta přicházejícího do DC obtížné. Proto tolerujeme částečnou střízlivost, za předpokladu pokud klient svým stavem neohrožuje sebe, jiné klienty či personál. V nejnnutnějším případě žádáme o asistenci a pomoc Městskou policii;

Trocha statistiky - počet uživatelů za období 01-09/2010

- 448 intervencí (přímá sociální práce s klientem, 1 intervence trvá cca 15 - 30 min.);
- 1975 kontaktů (návštěva DC, při které klient využije nějakou službu z nabídky);
- 61 nových klientů.

Pracovníci Charity Bohumín vnímají nutnost nové návazné sociální služby, která by doplňovala poslání Denního centra. Pro zkvalitnění a naplňování veřejného závazku Charity Bohumín, jímž je mimo jiné snaha vést klienty k hodnotám a způsobům většinové společnosti, by nabídka nové služby noclehárny zvýšila šance k opětovnému zařazení některých problémových klientů či alespoň zajistila důstojnější podmínky pro žití těm, kteří se nejsou schopni z různých příčin posunout do přechodných azylových nebo soukromých ubytoven.

Autoři příspěvku: Monika Vavrečková
Zdeňka Kneizková Brňáková

Příklad dobré praxe

Jako hosté přijali naše pozvání pracovníci Charity Valašské Meziříčí. Výběr pro oslovení právě těchto hostů byl zcela záměrný. Město Valašské Meziříčí je přibližně stejné počtem obyvatelstva jako Bohumín, je taktéž železniční křižovatkou jako naše město. Lidem bez domova poskytují čtyři na sebe návazné postupně vznikající služby sociální prevence. Nejstarší službou je Denní centrum, které zahájilo svou činnost v roce 2004. Dva roky poté otevřeli nocležna pro muže a ženy. Požádali jsme hosty, aby nám předali své praktické zkušenosti a poznatky, zejména se zakládáním a provozem noclehárny.

„Stejně, jako ve Vašem městě, jsme se potýkali s problémem přebývání osob bez domova v prostorách nádraží. Samotné Denní centrum začalo rozvíjet svou činnost v malé místnosti na vlakovém nádraží ve Valašském Meziříčí. 3x týdně zde pracovníci nabízeli lidem bez domova polévku a oděvy z charitního šatníku. Ve spolupráci s Českými drahami začala Charita Valašské Meziříčí připravovat podmínky pro vznik Denního centra v jiných prostorách. Díky vzájemné spolupráci se podařilo pronajmout od Českých drah za symbolický nájem budovu, která odpovídala danému určení. Vybavení a provoz byl podpořen díky evropským projektům, dotacím z MPSV, dotacím zlínského kraje a v neposlední řadě díky velké podpoře města Valašského Meziříčí.“

„V roce 2006 jsme na službu Denního centra navázali s nocležnou. Prostory noclehárny jsou rozděleny do 2 ložnic. Kapacitně větší ložnice pro muže čítá 12 lůžek + 2 přistýlky. Ložnice pro ženy má kapacitu 6 lůžek. Za nocleh je klienty uhrazen poplatek ve výši 40,- Kč za noc. Platby za potřebné hradí Městský úřad Valašské Meziříčí v plné výši zpětně formou mimořádné okamžité pomoci. Přibližně se jedná o 1300,- Kč/měsíčně za osobu. Noclehárna nabízí možnost přenocování v teplém, čistém prostředí - každému z klientů je zapůjčeno pyžamo, přezůvky a čisté ložní povlečení. Je zde prostor k osobní hygieně – což je jednou z podmínek pro vstup na noclehárnu. Klienti mají k dispozici veškeré toaletní potřeby (mýdlo, šampón, holení, zubní pastu a kartáček na zuby) a čistý ručník. Kdo má zájem, může si nechat své oděvy vyprat. Jednou za měsíc je jedna pračka pro naše klienty zdarma, další praní je pak zpoplatněno částkou 20,-Kč za jednu pračku.“

Hana Sulovská
vedoucí služeb pro osoby bez domova v Charitě Valašské Meziříčí

K tématu potřebnosti návaznosti nové služby se také vyjádřili:

Provozní doba nízkoprahového denního centra, jen několik hodiny 3x týdně, je z našeho pohledu nedostačující. Navíc by na toto zařízení mělo navazovat i zařízení pro uložení „bezdromovců“ - tzv. noclehárna nebo jiná forma tak, aby se „bezdromovci“ po večerních hodinách a nocích nepotulovali po nádražních halách, parcích atd. Koncentrace „bezdromovců“ přinese zlepšení jejich sledování, zakořenění jistého režimu a možnost okamžitého umístění z prostor, které devastují a nejsou tímto dobrou reprezentací pro město (nádražní haly, veřejné prostory atd.) Jistě bude přínosem pro začlenění lidí bez přístřeší zpět do společnosti.“

MUDr. Vojtěch Žoch
II. chirurgická ambulance

K tématu nádražních prostor se vyjádřili i pracovníci Českých drah:

„V úvodu bych Vás chtěl seznámit se situací u ČD, a.s. a problémy, které řešíme. Převahu cestujících a poskytování služeb v našem kraji zajišťuje ČD, a.s., Krajské centrum osobní dopavy Ostrava, Osobní stanice Ostrava hl. n., do které patří i železniční stanice Bohumín. Musím zdůraznit, že nádraží chápeme jako vstupní místo do města a naší hlavní činností je zajišťování dopravní obslužnosti a služeb na železnici. Podmínky vstupu do prostor ČDa dráhy jsou zakotveny ve Smluvních přepravních podmínkách Českých drah pro veřejnou osobní dopravu (SPPO, www.cd.cz).

S osobami bez přístřeší se setkáváme jednak ve vlacích a následně ve stanicích, kde dochází k nadměrnému znečištění, porušování SPPO v prostorech vestibulů a čekáren. Situaci se snažíme řešit zajištěním stacionární a mobilní bezpečnostní agentury, kdy ovšem z finančních důvodů nejsme schopni zabezpečit nepřetržitou ostrahu. Dále spolupracujeme s MPa PČR. Naším cílem není jen vytěšňování těchto nežádoucích a závadových osob, ale i další řešení ve formě spolupráce s odborem sociálních věcí Města Bohumín a dalšími složkami. Příkladem je zřízená „místnost“ pro tyto evidované osoby ve stanici Bohumín, včetně poskytnutí místa pro mobilní WC.“

Jindřich Gavenda
přednosta osobní stanice Ostrava, hl. nádraží

K problému zajištění základní zdravotnické péče byl požádán o vyjádření MUDr. Žoch:

„Několik let léčím klienty Charitního domu pokojného stáří ve Starém Bohumíně. Zde jsem byl poprvé požádán vedením Charity Bohumín o rozšíření našich služeb i na Charitní nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší. Po informaci, že se jedná o klienty tzv. „bez přístřeší – bezdomovce“ došlo v našich řadách k naježení všeho, co pokrývá naše tělo. Zvítězily jak humánní důvody pomoci, pramenící z lékařské přísahy, tak především snaha pomoci potřebným. Druhým, možná důležitějším důvodem pak byly důvody zdravotní. Cílem této spolupráce je zachytit a ambulantně léčit počínající onemocnění a na druhém místě klienty s pokročilým nebo komplikujícím se onemocněním odeslat na lůžkové oddělení nemocnice. Vyhledávání a záchyt rizikových klientů s bakteriálními, infekčními a kožními chorobami předchází jejich šíření mezi „bezdomovci“ samými, dále pak omezuje přenos na místní obyvatele na veřejných místech, kde se zpravidla tato skupina pohybuje a včasným záchytem mírní následky těchto onemocnění a zlepšuje prognózu léčby. První kroky byly trnité, prostory DC nemohou nahradit vybavenou ošetřovnu, první klienti – hrůza. Byl domluven termín našich ordinačních hodin v DC dvakrát měsíčně s tím, že v případě rozšíření počtu klientů jsme schopni ordinovat i v kratších termínech. Počet ošetřených a vyšetřených je v jeden návštěvní den 4-6 chodících a jeden imobilní. Mobilní klienti jsou po prvotním vyšetření zváni k plánovaným kontrolám po hygienické očištění v DC přímo do ambulance na SZS Čáslavská. Problémem jsou klienti bez dokladů a bez pojištění nebo přímo cizinci. Úhradu zdravotní péče pak za ně provádí Charita Bohumín.

MUDr. Vojtěch Žoch
II. chirurgická ambulance

Pracovní skupina dále diskutovala o možnostech další spolupráci triády DC, MěÚ a ÚP.

O návrzích ke zlepšení součinnosti osob bez domova s ÚP hovořil vedoucí oddělení ÚP Bohumín:

„Lidé bez přístřeší jsou ryze minoritní skupinou mezi celkovou skupinou uchazečů o zaměstnání. Je možno konstatovat, že co se týče celkového počtu, tak jsou nejméně početnou skupinou s určitým specifikem z celkového počtu uchazečů evidovaných u pobočky ÚP Bohumín. Jejich specifikum z hlediska ÚP jednoznačně vychází ze skutečnosti, že nemají konkrétní bydliště a nemají tudíž ve většině případů konkrétní doručovací adresu. Tato skutečnost může být největším problémem v jejich poskytování součinnosti ÚP při zprostředkování zaměstnání, neboť uvedení doručovací adresy pro písemný styk je povinné a rovněž je povinné oznamovat ÚP změnu této doručovací adresy. Součinnost při zprostředkování zaměstnání vychází z předem plánovaných a dohodnutých termínů návštěv ÚP za účelem zprostředkování zaměstnání a dále pak z předem neplánovaných operativních výzev u předem neočekávaných aktivit (nabídka zaměstnání, nabídka rekvalifikace, nabídka poradenského nebo motivačního programu atd.). U lidí bez domova v drtivé většině případů (nebo spíše u všech) není možné doručovat výzvy prostřednictvím telefonu, SMS zprávy, e-mailové zprávy a zůstává tak pouze možnost doručování dopisů. Úspěšné doručování dopisů je spojeno s existencí správné doručovací adresy, což může být v případě lidí bez domova problémem. Následkem je vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání pro maření součinnosti s ÚP se všemi negativními důsledky – přestává být hrazeno zdravotní pojištění, přestávají být vypláceny sociální dávky, lidé bez domova nemají finanční prostředky, následkem čehož jsou obvykle vyloučeni z ubytovacích zařízení a případná několikaměsíční nebo i několikaletá práce s lidmi bez domova je zmařena, protože se dostávají zase na začátek své cesty. Zákon o zaměstnanosti je v tomto nastaven velmi striktně. Maření součinnosti není možné omluvit ani v případě těžké životní situace a negativních dopadů vyřazení, ani v případě, že se jedná o neúmyslné jednání, ani že se jedná o první porušení povinností bez předchozí recidivy. Zákon o zaměstnanosti rovněž neobsahuje ustanovení o možnosti odstranění tvrdosti zákona. V mnohých případech se nám již daří předcházet vyřazení klientů z evidence ÚP díky dobré komunikaci ÚP s MěÚ a DC. Lidé bez domova mají možnost za kontaktní adresu ozná-

mit adresu DC. Pracovníci ÚP mohou kontaktovat klienta prostřednictvím služebního telefonu DC nebo mu zde zanechat vzkaz. Pro vzkaz mohou také využít e-mailovou adresu DC. Takto postupují i pracovníci MěÚ. Klient je vždy upozorněn a vyzván k tomu, aby neprodleně uposlechl výzvu ÚP a dostavil se k jednání. Riziko vyřazení se nám tímto způsobem daří minimalizovat.

Vítězslav Dominik
vedoucí oddělení poradenství pro zprostředkování zaměstnání
ÚP - pobočka Bohumín

V pracovní skupině jsme dále otevřeli velmi závažné téma okrádání občanů Bohumína romskými spoluobčany, a to nejen z řad lidí bez domova:

„Jako pracovnice České pošty, s.p. mám i já možnost se poměrně často setkávat s lidmi bez přístřeší. Tito lidé se obvykle z budovy nádraží přesouvají před nebo do budovy naší pošty. Jejich přítomnost vyvolává většinou mezi zákazníky negativní reakce, stěžují si na zápach, podnapilý stav nebo konzumaci alkoholu, polehávání a pospávání na sedačkách ve znečištěném oděvu a také na znečišťování prostor, buď odpadky, nebo vykonáváním tělesných potřeb. V nezbytných případech nám byla vždy nápomocna Městská policie.

Za dobu své práce jsem si s těmito lidmi vytvořila zvláštní vztah, v rámci vzájemných možností založený na určité toleranci a respektu. Pokud jsme měli možnost spolu hovořit, slychala jsem stížnosti, že jsou ihned po odchodu z pošty, kde si převzali svůj důchod, o své peníze obrání „určitými“ lidmi. Občas jsem zahlédla, že jsou někým doprovázeni k výběru peněz. Pravděpodobně se ale jedná o obecný problém – postižení mohou být jak lidé bez přístřeší, tak lidé s psychickými poruchami nebo staří, osamělí lidé. Situace je pak asi pro tyto lidi složitá, protože se bojí celou věc nahlásit.

Nevím, zda je reálně možné zajistit alespoň pro část lidí zvláštního příjemce důchodu, u kterého by byly peníze uschovány, a to jak z právního hlediska, tak z důvodu personálního zabezpečení a možnosti uschovat svěřené peníze.

Zdeňka Svrčinová,
vedoucí oddělení pošty Bohumín 1

Vzhledem k časovému omezení jsme měli možnost pouze nastínit závažnost a hloubku tohoto tématu. Všichni přítomní se shodli na tom, že tuto delikventní činnost nelze tolerovat, zavírat před ní oči a tvářit se, že se nás netýká', přestože z právního hlediska nedochází k trestným činům, jelikož osoby s různým handicapem předávají své peníze 'dobrovolně'. Vedoucím sociálního odboru p. Ucháčem byla navržena schůzka k dalšímu projednání se všemi zainteresovanými složkami.

Zpětná vazba účastníků této pracovní skupiny:

„Děkujeme všem přítomným za jejich odhodlání věnovat této problematice svůj čas. Živost a aktivní diskuse ve workshopu poukazuje na skutečný zájem, zapálení pro věc a nelhostejnost k lidským osudům. Myšlenku odborných workshopů na půdě Městského úřadu pokládáme za přímo geniální nápad. Opět se prokázalo, že komunitní triádní plánování je opodstatněná není zbytečnou ztrátou času. Vážíme si Vaší spolupráce, předávání cenných zkušeností i Vašich otevřených srdcí.“

Zdeňka Kniezková Brňáková, Monika Vavrečková,
Charita Bohumín

„Děkuji za pozvání. Z tohoto jednání jsme rádi za nové poznatky a názory. Další zájem o řešení této problematiky byl i důvodem naší účasti.“

Jindřich Gavenda,
přednosta osobní stanice Ostrava, hl. nádraží

„Současná spolupráce DC a chirurgické ambulance je nyní na dobré úrovni. Nutné je ještě vylepšení hygienických režimových opatření a zlepšení vybavení ošetrovny v nízkoprahovém denním centru tak, aby odpovídalo všem legislativním předpisům.

MUDr. Vojtěch Žoch
II. chirurgická ambulance

„Bylo nám ctí účastnit se Vaší konference ke dnům sociálních služeb, poslechnout si Vaše problémy s touto cílovou skupinou, pousmát se nad podobností. Velice oceňujeme spolupráci města Bohumín s neziskovým sektorem a otevřenou přátelskou komunikaci mezi všemi zainteresovanými subjekty. K otevření noclehárny jste na dobré cestě!“

Hana Sulovská
vedoucí služeb pro osoby bez domova v Charitě Valašské Meziříčí

„Osobně bych si přála, aby se podařilo vyřešit nejpalčivější problémy týkající se této skupiny obyvatel a pracovníkům, kteří věnují těmto lidem svůj čas a obrovské pracovní úsilí zároveň přejí splnění jejich „snu“ – vybudování noclehárny.“

Zdeňka Svrčinová
vedoucí oddělení pošty Bohumín 1

„Každý z nás má jiné myšlenky, jiné pohnutky, jiné cíle, jiné sny, ale jedno nás spojuje. O tom jsem se přesvědčila na Konferenci ke Dni sociálních služeb, kdy v naší skupině probíhalo téma workshopu 'Osoby bez přístřeší aneb s čím se potýkáme'. Tím pojátkem byla snaha řešit situaci občanů města Bohumín, kteří se dostali z různých důvodů do nelehké sociální a bytové situace. Jsem ráda, že je tento problém pojmenován a naznačena cesta řešení. Věřím, že vše dovedeme do zdárného konce, neboť každý má právo na důstojné bydlení.“

Daniela Kadlecová
referent sociálního odboru MěÚ Bohumín

Fotodokumentace z průběhu konference:

Spolufinancováno z rozpočtu
MSK a Města Bohumín:

